

ACC. N:R M. 15014: 1-7.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Thyra Ljunnesson, Norrvidinge*
Härad: *Onsjö ö Havgården* Berättare: *Kristina Ljunnesson, "*
Socken: *Norrvidinge ö Viske* Berättarens yrke: *f. d. lantbr.*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1887 i Viske*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bad. s. 1-7.

N. No. 159.

29/3-60

På 90-talet.

ACC. N:R M. 15014:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

NM 159.

Parmbad inomhus: Svätstugorna var inomhus förr i tiden. Efter strövtid där man hade stora baljar (tröskor) inne, eldade man ofta extra till badvattnen och tog sig ett bad. Vid besvärande smittsigt arbete, tröttning el. dyg, kunde karlarna trötta ut sig i stallet, där det vanligtvis var pumpa inne och stallvännen var behaglig.

På en lite större gård i min herrgård, hade man inrättat provisoriskt för bad i källaren, där svätstugan fanns. Vattnet värmdes i den inmurade gypsten, därigenom blev rummet också uppvärmt. Där badades (engång i min tid) efter en viss rengöring. Sen och den sista tvättningen badade först kvinnan i huset resten till Estiv och badade "romskt". Sen var det den yngre sonens tur där efter badade i mjölkgrum, sen kåpsgrum och sist badade kåpsan-tröttningsmanderna. Mjölkgrum tvättades från vid tvättningen. Särskilt badkar av trä användes och till tvättning och förtvättning efter badet användes grova handvärdade torkar och handdukas. Efter badet serverades kaffe m. dryg.

Bastubad förekom inte ute på landsbygden, men på led-
smått i Esköv reserades både Rommels led och Tinda baste,
om jag brukade ofta bada samiska bad där. Vid den hälla
årstiden fick han då gå en gammal från Fisks-Trälles
3 km och så vidare en tag till Esköv eftersom då vintertid
var för kall att bära med hälskjirts, och efter badet var det
mycket varmare med en promenad. —

En yngre farbror, som ärvit på Bassgården efter farfar,
sål instakerna till baden av trä i det s.k. "alla köpet"
barningshuset. Farfar, som bodde här på gården, var då 80 år
gammal, väl så styr och demna och tråk och tung, men trots
dessa tecken ville han bada en gång i veckan.

Om äldre man här på trakten så alltid: "Nej kan man vilka
sitt ben än om man är gammal, man kan vilka vilka
med långt skaff att värsta sig på ryggen med."

I början på 1900-talet insättade en privatperson i Långinge
bad för allmänheten i bällarskymmet i sin egendes
fastighet. En dag i veckan höll det öppna för dem och en annan dag
för kvinnor.

Där kunde man få varma tvättning och dusch, man kunde också få ångbad, då fick man sitta i s. k. ångskåp med "lufttril" för huvudet. - En besök till oss konstruerade en duschapparat, som han monterade upp i uthuset. Man fick kvara ut vattnet och slå i behållaren, sen lussades den upp, så man kunde dra i snöret och få dusch över sig. Den apparaten användes flitigt, så man var tvungen och varn kom från fiskeribetet. -

Hallbad. I Vårbo, där minna föräldrar bodde till 1907, fanns på "golvet" 7 st. smågylparar. I en av dessa var sandbotten och lagom djupa, där badade vi hela sommaren, och vid träskningsarbetet ända långt ut i sept. Då var det skönt att gå ut och skäpa av sig träskdammet även om det var lite kyligt eftersom dessa smågylparar var väl lägen. Åter intill grunden. Lite längre bort var en annan smågylpar som var ^{de} djupa och det intä gick att tötta utom vid kanten. Minna från Vårbo brukade bada där de lärde sig fiska och samma som fiskar. På söndagarna fiskade de där hela dagen och var julasträng!

såga till omedelbart var tid att komma hem att äta middag.
 Dess vittne var det aldrig något olycksfall där. —
 Alldeles intill vägen som går till Väsbo by fanns på den tiden
 en smägelgräs, som var uppspikad en trälbyggnad i hus-
 hållen från trakten brukade skära träst. — Allt yngre
 träs och en kamsal (de var båda under 10 års gamla) var en dag på
 trästen på hemväg från skolan och fick för sig att gå in på
 byggnaden. Det var sig inte vittne än att en träda lossade från
 byggnaden och kamsaten föll i vattnet. Min träs fick fast i
 andra ändan på trädan och kunde hålla på fast att kamsaten
 kunde talarna sig upp på byggnaden. Träsen ville inte gå
 direkt hem i sina våta kläder och visa att han fallit i, utan
 han följde med min träs hem och var inte oaktat oaktade
 kläderna. De båda pojkarne talade inte om detta förrän flera
 dagar efteråt. Ett par år senare drunknade en liten träs till
 denna gräs, under verk vid ett stort plus med ett vattenspråk på 19 m.
 Från Väsbo brukade hela familjen med tjänstefolk ta en färd
 till Bjärsed en eller två gånger på sommaren.

Så badades del och så trade man matsäck med bestående
 av ibland både kuma fjäror och sapsoppa samt glättor.
 Kunde emellanåt få komma in i någon stuga, som låg vid
 stranden och koka kaffe, så somnade del god efter badet.
 När vi flyttat hit till Njursvinge, hörde vi också om en gång
 på sommaren till Björnsedon. Prästströms-Charaborn försörjning
 med två hästar och en plats för 14 gressor. I Björnsed
 fanns då herr- och dam-badhus, del var också inrymd en
 liten restaurang, där man kunde få te och kaffe. Då hade vi
 endast med oss sommarsäsongal, men glättarna måste vara
 med eljest var inte märkligt godkänd av ungdomarna.
 Ibland hände del att vi stämde upp någon gång när vi hörde
 hem- hästarna travade då så ordet. Tättare!
 Jag själv vistades i storbäddens omringade färdvärdar, där hade vi
 30 km så nära endast 15 min. väg. De fick aldrig följa bada
 i en fjärd d. 1 juni, men den dagen, om del var aldrig så kallt,
 brukade jag och en jungfru gå och bada. Del var en stug som
 fästes d. sk. "Gämskäcken" och som skulle vi över. Prästhuset fanns.

På den tiden var det inte så många tåg som passerade, men jag hade stor respekt för konvalleren, som höll konvallen så glets och fin. Jag byggde över från stämman för att inte trampa på den fint formade grusbanan. Det var ett märke, så stötade jag till det med händerna. -

Den sommaren jag var 17 år var jag i Bessa och hjälpte till med fiskarbete. Det var en enkel, het dag och vi tog upp fisk. På kvällen var jag på värd och det väckte i alla ledet, om man måste över till ån i alla fall och ta ett bad, det gynnade mig betydligt. Man lärde sig inte att simma riktigt, där var så många djupa "hål" som vi inte vågade oss ut i, utan vi hade vår lilla badplats vid kanten. Simskunnigheten var nog inte stor bland äldre folk heller. Man brukade komma till söndagarna, som man själv förfärdigade. Långvärdsvu här i Bessa. Som redan på den tiden med ett förslag om att sopsamlingen skulle kunna arbeta samman till en grundplåt för att antäggas en båt i vatten vid ån. Det var en förändring idé men den blev aldrig förverkligad; för övrigt hade ingen på den

Tiden vägnad togarna del minsta anslaget till sadan från kommunen.
När gång då man hade ärende till Malmö, försorde man ju
ackta passera på att bada bastu på Folkbadet därstädes.
Sen blev det byggd badhus i Härlinge municipalsamhälle,
där anordnades en cos av badstuber, fink och prapetän där.

(Namnerna hos ju de flöta familjer både i staden på landsbygd från
omkring, tillgång till badhus i del egna hemmet.)

På 1930-talet då det blev vanligt att man hade in värmelåda
och vattenledning anordnades och ^{badhus} sammanordnad med
reparationer eller ombyggnad.

Behörde någon medicinsk bad brukade man trä på
trakten vidtas i Bannlösa Bruum några veckor.